

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

12741000

BRNO 1980

tastru obce Velké Hostěrádky v trati "Staré hory" při orbě pro vinohrad zachránil ovocnář JZD Mi - loslav Musil typický střepový materiál spolu s kosterními fragmenty. Situace materiálu byla ovšem při obrábění půdního povrchu těžkými mechanizačními prostředky porušena. Z dokladů zachráněných jmenovaným pracovníkem JZD uvádíme alespoň výběr;

Střep výdutě putry s klopeným lomeným uchem, poměrně jemný materiál je zbarven uvnitř černě, venkovní plocha je načervenalá s přechodem do šedého tónu /obr.6:1 / . Střep obdobného charakteru /obr.6:2 / pochází z mohutější nádoby, hrubší materiál má béžový až šedý povrch.

Střep rozevřeného okraje nádoby načervenalé zbarvený s přechodem do šedi, povrch vyběhátě - ně při ústí v podélný pupík /obr.6:3 / . Dva jiné střepy výdutě z jemné hlíny s příměsí písku jsou š - dě zbarvené s nepatrným přechodem do červena, s polokulovými pupíky /obr.6:4,5 / .

Páskové ucho z materiálu promíseného pískem a vypáleného do červena pochází patrně z mísy /obr. 6:6 / .

V úlomcích dolních partií nádob lze pozorovat značně odlišné stupně zpracování od hrubého čer - něného střepu dna se zbytky svíslého šrafování na výduti /obr.6:9 / , taktéž hrubého střepu šedého tónu /obr.6:8 / až po hladký světle hnědý zbarvený materiál /obr.6:7 / .

Sebrané části lidského skeletu jsou velmi zlomkovité, ale dokazují, že jde o pozůstatky celého jedince: část calvy, tři zlomky levé orbity s částmi frontální kosti, část hrudního obratle, dále ve zlomcích phalanx proximalis, pravá pažní kost, celá metacarpální kůstka a tibia sinistra.

P o z n á m k y :

- 1 Vladimír Podborský - Vědomil Vildomec, Kultura s moravskou malovanou keramikou, Zprávy Čs , společnosti archeologické při Čs. akademii věd, roč.XII, 1970, seš.1-2, str.7, tab.1 / mapka , text k ní na str.23 /.- Posledně Jiří Pavelčík, Sídliště lidu se zvoncovými poháry a pozdě len - gyelský hrob v Klouboukách u Brna /okr.Břeclav / , PV 1968, str.12-13.
- 2 Na nález upozornil prof. Josef Huták.
- 3 Zlomky určila MUC. Běla Šafářová.

Grab mit mährischer bemalter Keramik in Velké Hostěrádky /Bez . Břeclav / . Gestörtes Grab mit mährischer bemalter Keramik, durch Fragmente mit cha - rakteristischen Henkeln und Knubbenvarianten /längliche, halbkugelige /belegt, Bandhenkel von ei - ner Schlüssel. Die Knochenbruchstücke charakterisieren ein ganzes Individuum.

OPEVNĚNÉ NEOLITICKÉ SÍDLIŠTĚ A SÍDLIŠTĚ VĚTEŘOVSKÉ - HO TYPU V HLINÍKU U BULHAR

/okr. Břeclav /

Zdeněk Měřínský, Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno

/Tab. 5 /

Začátkem června 1977 ohlásil ing. Tomáš Dočkal z Bulhar expedici AÚ v Dolních Věstonicích , že při těžbě hlíny, kterou provádějí n.p. Keramické závody Poštorná v bývalé "Gajdošově cihelně" mezi Bulhary a Nejdkem, je narušována řada archeologických objektů. Na ploše odkryté buldozerem se ob - jevila část příkopu, palisádového žlábků, kúlové jamky a další objekty. Vzhledem k závažnosti nález - vé situace byla těžba v hlíníku zastavena a ihned se přikročilo k rozsáhlému záchrannému výzkumu .

Lokalita se nachází na protáhlé ostrožně, orientované delší osou SZ-JV a obtékané ramenem Dy - je. Již v minulosti zde byla učiněna řada archeologických nálezů z různých období pravěku od neolitu až po mladší dobu hradištní. Ukázalo se, že ostrožna je posledním zbytkem návrší, které bylo ze se - verovýchodní strany zničeno erozní činností řeky Dyje a z druhé strany cihelnou. Ostrožna o šířce asi 15-30 m představuje tedy poslední zbytky původního terénu. V nejméně ohrožené JV části ostrožny byl proveden plošný odkryv o výměře asi 750 m², ostatní části byly proměřeny geofyzikálními metoda - mi a v místech zjištěných průběhů příkopů byla terénní situace ověřena sondami. Geofyzikální měř - ní i ověřovací sondy ukázaly, že na lokalitě se nacházejí příkopy dva.

Příkop narušený v JV části ostrožny byl hluboký 420 cm a podle nebohatého materiálu ze záspy náležel buď závěrečnému období I. fáze MMK, pravděpodobněji však až stupni IIa. Ve vzdálenosti 6m od vnitřního okraje příkopu jej lemoval soustředný palisádový žlábek. Geofyzikálním měřením a ově - řovací sondou byl zjištěn další průběh tohoto příkopu MMK ve střední části ostrožny, kde jej též ve vzdálenosti 6 m od vnitřního okraje lemovala palisáda. Vnitřní okraje obou dvou zkoumaných částí pří - kopu jsou od sebe vzdáleny 70 m. Na vnitřní ploše opevněného areálu byla zjištěna kúlová stavba typu megaron, která s největší pravděpodobností patří též kultuře s moravskou malovanou keramikou. Kro -

mé chaty náleželo do tohoto období ještě pět jam. V jedné z nich bylo nalezeno torzo ženské plastiky. Další jámy patřily věteřovskému typu. S věteřovskými jámami patrně souvisí i zbytky kamenné destrukce /snad valu/, která byla zjištěna nad zásypem příkopu MMK v ověřovací sondě ve střední části ostrožny.

Druhý příkop byl zjištěn geofyzikálním měřením a ověřovací sondou ve vzdálenosti asi 110 m od zjištěného průběhu příkopu přes systematicky zkoumanou jihovýchodní část ostrožny. Jeho přesné časové určení bude možné až po dalším výzkumu. Celkem bylo při záchranném výzkumu, který probíhal od června do srpna 1977 prozkoumáno 38 objektů.

P o z n á m k a :

- 1 H. Freising, Die Hinterlassenschaften der Glockenbecherkultur aus dem Gerichtsbezirk Nikolsburg /Mähren/, WPZ 25, 1938, 53-56, Taf. I; V. Podborský, Zpráva o zachránovacím výzkumu horákovské osady v Bulharych /okr. Břeclav/, SPFFBU E 7, 1962, 87-92; S. Stuchlík, Sídliště z doby bronzové v Bulharych /okr. Břeclav/, PV 1975, 20 - 21; H. Freising, Mährische Funde und Forschungen im Jahre 1937, MAGW 71, 1941, 335-336.

Befestigte neolithische Siedlung und Siedlung des Věteřov - Types in der Lehmgrube bei Bulhary /Bez. Břeclav/. Bei der Lehmförderung in der ehemaligen "Gajdoš Ziegelei" zwischen Bulhary und Nejdek wurde im Jahre 1977 eine Reihe archäologischer Objekte gestört. Durch eine umfangreiche Grabung wurde ein 420 cm tiefer Graben vermessen und teilweise auch untersucht, der nach dem nicht reichen Material entweder dem Schlussabschnitt der I. Phase, wahrscheinlicher jedoch erst der Stufe IIa der Kultur mit mährischer bemalter Keramik angehörte. Der Graben war von der Innenseite mit einem konzentrischen Palisadengräbchen gesäumt. Auf der Innenfläche des befestigten Areales wurde ein Pfostenbau und 5 weitere Objekte festgestellt. In einer Grube fand man den Torso einer Frauenplastik. Ausser den neolithischen Objekten stellte man auf der Lokalität auch eine Besiedlung des Věteřov Types fest. In diesen Zeitabschnitt gehören 2 Gruben und vermutlich auch Reste einer Steindestruktion, die ober der Aufschüttung des Grabens der Kultur mit mährischer bemalter Keramik entdeckt wurde.

DALŠÍ STOPY NEOLITICKÉHO OSÍDLENÍ U ŽELČE

/okr. Prostějov /

František Možný, Želeč, Jindra Nekvasil, AÚ ČSAV Brno

Povrchovými sběry Fr. Možného ze Želče byly v posledních letech objeveny stopy rozsáhlého neolitického sídliště. Rozkládalo se v západní a severozápadní části katastru a tím již v předhůří Drahané vysočiny. Terén sídliště je členěn do plytších vln a zbrzděných koryty začínajících potoků. V trati Ondráčko, která sousedí s katastrem obce Ondratice a rozkládá se severozápadně od státní silnice Vyškov - Prostějov, byly sesbírány rohovcové nástroje, jádra i úštěpy, zlomky kamenných nástrojů, ale jen ojedinělé drobné střípky nejspíše lengyelské keramiky. Na polích blíže silnici se po orbě objevují kruhy s popelovitou hlínou a v těchto místech byla sesbírána také železná struska a úlomek bronzové spirálky.

Pod silnicí, v místě, kde je jižní okraj velké těžební jámy pískovny, se objevily také lengyelské střepe a to asi ze strženého objektu.

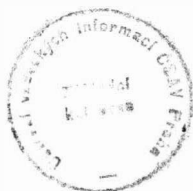
Sídliště pokračovalo níže po svahu k jihovýchodu do tratě Holcasý. Tam byl v roce 1977 terasovitý terén srovnán a pak hluboko porován. Na svahu zdvíhajícím se k jihu se ještě objevily velképrotáhlé skvrny temnéhlíny. Při sondáži, kterou prováděl Archeologický ústav, se zjistilo, že tu byly zničeny velké lalokovité jámy, ze kterých zůstaly pod zoranou vrstvou jen nejhlubší místa. V nich byly nalezeny jen ojedinělé drobné neolitické střípky. V jižní části Holcasů, kde probíhal výzkum sídliště lužické kultury, byly odkryty tři jámy s lengyelskou keramikou.

Weitere Spuren einer neolithischen Besiedlung bei Želeč /Bez. Prostějov/ wurden durch Lesefunde von Fr. Možný und bei der Grabung einer Ansiedlung der Lausitzer Kultur festgestellt, die vom Archäologischen Institut durchgeführt worden war. Die Siedlung erstreckt sich von den Anhöhen in der Flur Ondráčko, über den Raum der Sandgrube bis auf Hänge oberhalb der Kluft in der Flur Holcasý. Durch Lesefunde hat man eine Kollektion von Hornsteinwerkzeugen, Kernen sowie Abspissen und Bruchstücke geglätteter Steinwerkzeuge gewonnen. Im nördlichen Teil von Holcasý waren die Gruben durch Tiefackerung zerstört und im südlichen Teil wurden drei Gruben bei der Grabung abgedeckt. Sofern von hier typische Keramik gewonnen wurde, dann gehört sie der Lengyelkultur an.

Tab. 5

Bulhary /okr. Břeclav/, Neolitické a věteřovské sídliště. 1 celkový pohled na naleziště; 2 křlová chata kultury s moravskou malovanou keramikou. - Neolithische und Věteřov Siedlung. 1 Gesamtansicht auf den Fundort; 2 Pfostenhütte der Kultur mit mährischer bemalter Keramik.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné